

Mpr nr. A040012 - - Dato : 18900319

Forfatter: Holm

Emnegruppe: Årsberetninger

Tekst: Årsberetning. Hoslagt tillader jeg mig at oversende min årsberetning for sindssygeanstalten ved Århus i 1889. Til det kgl. sundhedskollegium fra Holm.

Se dokumenter nedenfor.

Aarsberetning
for
Lindesygeanstalten ved Aarhus
i
1889.

Ma 6/1890

Konstnær tillader jeg mig hermed erbetidigt at oversende min Aars-
beretning for Lærersugeanstalten ved Aarhus i 1889.

19./3 90.

H.

N
Det kongelige Lærersugekollegium!

Ma 61/1890

Siidsygeanstalten ved Aarhus i 1889.

(Af Overlæge, Dr. med. Holm.)

Ved Begyndelsen af Aaret 1889 var Patientstanden i Siidsygeanstalten:

	250 Mand, 260 Kvinder, ialt 510
I Aarets Løb indkom	83 — — — — — 88 — — — — — 171
I Aarets Løb skændtes	333 Mand, 348 Kvinder, ialt 681
I Aarets Løb afgik	79 — — — — — 83 — — — — — 162
Patientstand ved Aarets Udgang	254 Mand, 265 Kvinder, ialt 519

Forskrivningsdagens Antal var:

Fra Mandene	— 93282	eller i dagligt Gjennemsnit	255,57.
- Kvindene	— 96000	— — — — —	263,01
Ialt:	189282	eller i dagligt Gjennemsnit	518,58.

Siidsygeanstalten har ~~erholdt~~ i det forløbene Aar kunnet tilfredstille alle de Krav paa Plads, der er stillet til den. Kun ganske siidsygeplejerske har et Par Patienter maattet vente nogle Dage, forinden de kunde optages, i Reglen har der været Plads, saa at enhver ny indkommet har kunnet modtages, og det de forjære have søgt Plads i Vordyng- og -Anstalten eller i de deldelfarske - Anstalten, i hvilken det snart viste sig, at alle Pladser for uheldbredige var belagte. Iuivittertid er disse gode Pladsforhold alle- oede iuivert ved at vore forbi og den gamle Nød synes paaig at ville indfinde sig. — Det foruivertrede Antal af 1. Klasse Patienter, som i forrige Aareberetning foruivert at ville komme, har fremdeles holdt sig.

A.

For de 171 indlagte Patienter var:

I. Indlagsskemaet.

Januar	—	5 Mand,	6 Kvinder,	ialt 11
Februar	—	5 —	7 —	12
Marts	—	3 —	10 —	13
April	—	12 —	3 —	15
Maj	—	12 —	8 —	20
Juni	—	7 —	14 —	21
Juli	—	11 —	3 —	14
August	—	7 —	4 —	11
September	—	8 —	9 —	17
Oktober	—	4 —	11 —	15
November	—	5 —	9 —	14
December	—	4 —	4 —	8
				ialt 83 Mand, 88 Kvinder, ialt 171.

II. Hjemsted.

	Kjøbstæder			Land.			Tilsammen.		
	M.	K.	Boys. Kjø.	M.	K.	Boys. Kjø.	M.	K.	Boys. Kjø.
Hjørring Amt	2	1	3	6	9	15	8	10	18
Thisted —	1	2	3	6	4	10	7	6	13
Aalborg —	2	4	6	7	5	12	9	9	18
Viborg —	1	—	1	11	7	18	12	7	19
Randers —	2	3	5	14	13	27	16	16	32
Aarhus —	8	8	16	7	7	14	15	15	30
Skanderborg —	4	7	11	8	6	14	12	13	25
Vejle —	—	—	—	2	1	3	2	1	3
Ringkjøbing —	2	—	2	—	6	6	2	6	8
Ribe —	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ialt fra Jylland	22	25	47	61	58	119	83	83	166
Jylland —	—	1	1	—	3	3	—	4	4
Nesvig —	—	—	—	—	1	1	—	1	1
Ialt udenfor Jylland	—	1	1	—	4	4	—	5	5
Ialt:	22	26	48	61	62	123	83	88	171

At Vejle-, Ringkjøbing- og Ribe Amtene ikke have givet saa faa Indlagsskemaer, hidrører fra, at der fra de to første ikke kommer Patienter fra nogle faa Herreder, fra det sidste det dog, idet Middelfart-Amtet ogsaa tager disse. Fra Jylland er optaget 4, som forjættede havde søgt Optagelse i Norddjurs Amtstælle.

III. Alder ved Indtægtelsen.

18-85 Åar

16-20	Åar	III	—	6	Mænd	III	—	4	Kvinder,	i alt	10
21-25	—	IIII	—	15	—	IIII	—	12	—	—	27
26-30	—	IIII	—	12	—	IIII	—	12	—	—	24
31-35	—	IIII	—	9	—	IIII	—	14	—	—	23
36-40	—	IIII	—	11	—	IIII	—	10	—	—	21
41-45	—	II	—	6	—	II	—	6	—	—	12
46-50	—	II	—	5	—	IIII	—	13	—	—	18
51-55	—	IIII	—	9	—	II	—	6	—	—	15
56-60	—	III	—	4	—	III	—	4	—	—	8
61-65	—	III	—	4	—	III	—	4	—	—	8
66-70	—	I	—	1	—	II	—	2	—	—	3
71-75	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
76-80	—	I	—	1	—	I	—	1	—	—	2
83 Mænd, 88 Kvinder, ialt 171.											

IV. Ægteskabsforhold.

Ugifte	—	47	Mænd,	30	Kvinder,	i alt	77.
Gifte	—	32	—	46	—	—	78.
I Ægteskab	—	4	—	11	—	—	15.
Separerede	—	—	—	1	—	—	1.
83 Mænd, 88 Kvinder, ialt 171.							

V. Stand og Stilling.

Mænd,

Aftagsmand	—	—	—	1
Arbejdsmand	—	—	—	5
Blikkenslagermester	—	—	—	1
Bojholder	—	—	—	2
Bolsmand	—	—	—	1
Fabrikarbejder	—	—	—	1
Fattiglemmer	—	—	—	3
Fiskehandler	—	—	—	1
Gaardmand	—	—	—	6
Gaardmands Sønner	—	—	—	12
Gartner	—	—	—	2
folke. Handelsagent	—	—	—	1
Handelskommiss	—	—	—	1
Handelsrejsende	—	—	—	1
Hjælmsmand	—	—	—	9
Hjælmsmands Sønner	—	—	—	2
Karstmager	—	—	—	1
folke. Kjøbmand	—	—	—	1

Landmand	— — —	1
Maskinist	— — —	1
Skomager	— — —	1
Skomageresvend	— — —	3
Skrodder	— — —	2
Skroddersvend	— — —	1
Stenbrygger	— — —	1
Straffefanger	— — —	4
Lømand	— — —	1
Tjensteddreng	— — —	2
Tjenestekarle	— — —	10
Tømrere	— — —	2
forh. Vognmand	— — —	1
Uhrmagersvend	— — —	2
	<hr/>	83

Af de 4 Straffefanger var de 3 fra Vridsløselille Cellefængsel, den 4de fra Roskilde Fængsel.

Kvinder:

Aftagtsmands Datter	— — —	1
Arbejder Opagnsmands Hustru	—	1
Arbejdsmands Hustru og Enke	—	8
Bolsmands Datter	— — —	1
Brøderensbrøders Datter	—	1
Detailhandlers Hustru	— — —	1
Drejers Enke	— — —	1
Fattiglemmer	— — —	8
Fiskehandlerske	— — —	1
Fiskeres Hustru	— — —	2
Gaardmands Hustru og Døtre	—	12
Gasværksbestyrers Hustru	— — —	1
Glaspieters Enke	— — —	1
Hjælpsmands Hustru	— — —	9
Jernvareassistentens Hustru	—	1
Kjæbmands Hustru og Datter	—	2
Klejnmands Hustru	— — —	1
Lods Hustru	— — —	1
Løges Hustru og Enke	— — —	2
Mølhandlers Hustru	— — —	1
Natteravts Hustru	— — —	1
Overretsprokuratørs Hustru	— — —	1
2. Rettsvidnes Hustru	— — —	1
1. Præsts Datter	— — —	1
Savkarers Hustru	— — —	1
Skibskaptajns Enke	— — —	1
Skomagers Enke	— — —	1
	<hr/>	63

2 Maaned	—	1 Mand	, 1 Kvinde	, ialt 1
3 —	—	—	, 1 —	— 1
8 —	—	—	, 1 —	— 1
10 —	—	—	, 1 —	— 1
1-2 Aar	—	3 —	, 1 —	— 4
4-5 —	—	—	, 1 —	— 1
10-15 —	—	1 —	, 1 —	— 2
16 —	—	1 —	—	— 1
over 20 —	—	1 —	—	— 1

6 Mand, 7 Kvinder, ialt 13.

Foruden disse 13, der i sin Tid vare indgaaede af Anstalten som helbredede, optoges 15 (7 M. + 8 K.) som ligeledes havde været behandlede i Anstalten, men som ikke havde været helbredede, da de forlode den. Det samlede Antal Gjensindtagelser udgjorde altsaa 28 (13 M. + 15 K.).

VIII. Sygdomsform og Indlæggelsen.

Mani	I I I I I I I I I I	- 25 Mand,	I I I I I I I I I I	- 24 Kvinder, ialt 49
Melankoli	I I I I I I I I I I	- 31	I I	- 50
Vauvid	I I I I I	- 9	I I I I I	- 6
Forsyktethed	I I I I I	- 7	I I I I I	- 4
Sløvhed	I I I I I	- 10	I I I I I	- 4
Ikke indryg!	I	- 1	I	- 1
		83 Mand,	88 Kvinder, ialt 171.	

Af disse Patienter led samtidig af

Progressiv Parese	- 8 Mand, 3 Kvinder, ialt 11
Epilepsi	- 3 " " - 3.
11 Mand, 3 Kvinder, ialt 14.	

IX. Anbringelse for Indlæggelsen.

Indlæggelse fra:

Hjemmet	I I	- 39 Mand,	I I	- 50 Kvinder, ialt 89.
Provincsygehuse	I I	- 19	I I	- 23
Kjøbenhavns Hospitaler	I I	- 2	I I	- 2
Andre Sydsygeanstalter	I I	- 2	I I	- 4
Fattiggærd og Arbejdsanstalter	I I	- 14	I I	- 9
Arbejtere	I I	- 3	I I	- 3
Straffeanstalter	I I	- 4	I I	- 4
Privat Pensionat for Sindssyge	I I	- 2	I I	- 2
		83 Mand,	88 Kvinder, ialt 171.	

X. Aarsager.

Momenter, som i væsentlig Grad have medvirket til Sygdommens Udvikling.	Hos 1 ^{ste} Gang indlagte.			Hos gjentagende		
	M.	K.	ialt	M.	K.	ialt
Hjerner sygdom i Barnealderen	3	1	4	—	—	—
— — — med Krampner	1	—	1	—	—	—
Rygmarvs sygdom	—	1	1	—	—	—
Nervøs, hysterisk, melankolisk Disposition	—	5	5	—	—	—
Kontusion af Hovedet	2	2	4	—	—	—
Periodisk Hovedpine	2	1	3	—	—	—
Epilepsi	4	—	4	—	—	—
Løselig Sygelighed	—	1	1	—	—	—
Perkraustrælle	1	5	6	—	—	—
Masturbation	2	—	2	—	—	—
Udsvævelser	1	—	1	—	—	—
Drik	15	3	18	—	—	—

Momenter, som i vesentlig Grad har medvirket til
Sygdommens Udvikling.

	Hos 1 ^{de} Gang indlagte.			Hos gjæmte.		
	M.	K.	ialt	M.	K.	ialt
Syphilis	11	1	12			
Kronisk Fordøjelsesvorden	3	1	4			
Phthisis		1	1			
Klorose		2	2			
Rheumatisk Feber	1		1			
Tyfoid Feber	4	1	5			
Lungebetændelse	1		1			
Blindhed	1		1			
Døvhed		1	1			
Skoldning af Hovedet	1		1			
Paavirkning af Kilde	1		1			
Chorea		1	1			
Morbus cordis	1		1			
Morfimistruz		1	1			
Colicangrel	3		3			
Pæbertetsudvikling	1	2	3			
Alderdom	1		1			
Svangerskab		2	2			
Barselseng		5	5			
Diagnosering		3	3			
Dysmenorrhoe		1	1			
Klimakterium		1	1			
Modgang, Snækkelse, Sog af forskjellig Art	4	3	7			
Snækkelse i Hjerlighed	3	4	7			
Uheldige og uskæbelige Forhold	1	6	7			
Økonomiske Vanskeligheder	2	3	5			
Religiøs Paavirkning	4	14	18			
Snæk over Selvmord eller voldsom Død		3	3			
Aftogtsforhold		1	1			
Langvarigt Drilleri		1	1			
Ensomt Liv		2	2			
Stadig Orugang med en Sindssyg	2	1	3			
Disposition efter lidligere Anfald	9	13	22	6	7	13
Sindssyge Slægtninge	42	43	85			
Drilfuldhed hos en af Forældrene	11	9	20	2		2
Epilepsi hos en af Forældrene	1		1			
Ubekjendt Aarsag	2	2	4			

80

Blandt Aarsagerne (2: Momenta, som i væsentlig Grad have medvirket til Sygdommens Udvikling) skal jeg særlig fremhæve Drick, som er opført med Tallet 18. Dette er et stort Tal blandt 171 Indlæggelser, og herhvil man frendelas regner 20 Tilfælde, hvor det er oplyst, at der her er Drickfuldighed hos en af Forældrene, et Forhold som er af stor Betydning for Afkommet. For mange Gange de i indvirkende årsagelige Forhold have været paa Drick, kan ikke oplyses, men sikkert er det, at meget ofte Drickeri hos Meanden begrundes et resultat, ligesom ogsaa "økonomiske Naarskeligheder" ofte beror paa Drick. — Syphilis er opført med Tallet 12, hvilket ogsaa er et højt Tal, saameget mere, som man med temmelig stor Sikkerhed kan sige, at det i Virkeligheden er for lille, idet Syphilis kun er opført, naar det bekræftede kan ~~proves~~ ved tilstedeværelse er oplyst eller ved Symptomer eller Citatier kan paapeges; de 3 Tilfælde af progressiv Parese hos Kvinden er saaledes ikke talt med, da Syphilis ikke findes konstateret. — Endelig man uovner den "religiøse Paavirkning", som er opført med det uendeligt høje Tal 18. Jeg skal givne opmærksomhed paa, at her siges religiøs Paavirkning, og ikke religiøs Grublerier eller deslige, hvorved man udrætter sig for at blande Symptomer i Sygdommens Begyndelse ^{saameget} Aarsagsmomentet. Ved religiøs Paavirkning forstås at en anden Persons Virksomhed, der vore sig en Præst, Missionær, Kolportør eller ~~en~~ midlægs blot en religiøs vakt Mand eller Kvinde, som med henrykkelse For kaster sig over en anden. Den religiøse Retning, som har skaffet de fleste Patienter, er den røde Mission; men vi have ogsaa Ofre for Freleens Her, for Baptistar og Methodistar. Et Par af disse Tilfælde foretog med stor Hæftighed og medfjends Død ^{efter et Ophold} ~~efter et Ophold~~ paa Dage. — Et lille Tal, man som ogsaa er værd at lægge Mærke til, fordi det forholdsvis er stort, er $\frac{2}{3}$, som Celluføngsel er opført med. Det tyder paa, at man bør være opmærksom paa enhver, der bliver indført denne Form af Straf, at man ikke ved at frendelade en Indsygget skal forøge Strafpen i forholdsmæssigt.

For de 681 behandlede Vedkommende:

XI. Beskæftigelse.

	Mænd.	Kvinder.	Begge Køn.
I dagligt Oppevarment behandlede	255,57	263,01	518,58
Deraf beskæftigede paa Grund af Dinstilsaendelse	40,17 s: 15,72%	64,83 s: 24,66%	105,00 s: 20,25%
paa Grund af anden Sygdom —	3,68 s: 1,44%	6,81 s: 2,59%	10,49 s: 2,02%
af anden Grund —	146 s: 0,57%	9,33 s: 1,27%	4,79 s: 0,91%
I alt beskæftigede —	45,31 s: 17,73%	74,97 s: 28,52%	120,28 s: 23,18%
I alt behandlede —	210,26 s: 82,27%	188,04 s: 71,49%	398,30 s: 76,82%

XII. Sygjeliste.

	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Maj.	Juni.	Juli.	August.	Septbr.	Oktr.	Novbr.	Decbr.	Tidsrummet.		
													1ste Qv.	2de Qv.	3de Qv.
Abcessus cruris									1				1		1
- - dorsi											1		1		1
Adenitis axillaris										2				2	2
Angina diphtheritica		2		2				1		1			1	5	6
Anthrax				1						2	2		1	4	5
Apoplexia cerebri			2										1	1	2
Arthrosis genis	1										1		2		2
Bronchitis	3		3										4	2	6
Cancer hepatis				1									1		1
Catarrhus	1												1		1
- - intestinalis		1	2			1							4		4
- - ventriculi			1	1	1		2	1	1		1		3	5	8
- - vesicae urinariae								1						1	1
Cerebralis syphilitica										1				1	1
Cystitis								1						1	1
Erysipelas cruris		1	1		1				1				1	3	4
- - faciei	1									1				2	2
Erythema		1	1				1				2		3	2	5
- - nodosum					1									1	1
Febris typhoidea						1	2	2					3	2	5
Fractura femoris		1											1		1
- - malleoli ext.										1				1	1
- - maxill. inf.	1													1	1
- - radii			1											1	1
- - ulnae			1											1	1
Lumbago	1												1		1
Mastitis										1				1	1
Metrorrhagia							1							1	1
Myelitis												1		1	1
Myxitis olecrani												1		1	1
Panaritiium												1		1	1
Peritonitis	1				1								1	1	2
Phlegmone			1					1					2		2
- - diffusa												1		1	1
Pneumonia								1	1				1	1	2
Pleuritis		1												1	1
Scabies					1									1	1
Tumor albus genis								1						1	1
Ulcus cruris & pedis		2	1										2	1	3
	9	9	14	5	5	2	6	9	4	9	7	4	35	48	83

Sædvanstænden. har i det forløbne Aar været meget god. Angina diphtheritica, som i Aars, og hvilke Siedesjænkstænder
 staae i den næste Fortælling, har været sædvanlig i det forløbne Aar, og 6 andre Tilfælde. - Tyfus Feber forekom kun i en

For de 162 afgaaedes Vedkommende.

XIII. Behandlingsresultater.

Tilstand ved Afgangen	Md.	Kr.	Dege Kjøn.	
Helbredede	27	39	66	9,56%
Bedrede	17	14	31	4,55%
Uhelbredede	14	14	28	4,11%
Døde	20	16	36	6,09%
Ikke undersøgt	1	"	1	
	79	83	162	

af de behandlede.
af Gjennemsnitsbetegnelserne.

XIV. Sygdomsformer hos de helbredede.

Melancholi	12 Mand	20 Kvinder	i alt 32
Mani	15 -	19 -	34
	27 Mand	39 Kvinder,	i alt 66.

XV. Sygdommens Varighed hos de helbredede.

I alt 3 Maanedes.	11 Mand	4 Kvinder	i alt 15
Fra 3-6	6 -	10 -	16
- 6-9	" -	9 -	9
- 9-12	4 -	3 -	7
- 1-1½ Aar	" -	4 -	4
- 1½-2	1 -	1 -	2
- 2-3	1 -	4 -	5
- 3-5	" -	2 -	2
2. { Ukendt	3 -	2 -	5
1. { - 5-10	1 -	"	1
	27 Mand	39 Kvinder	i alt 66

XVI. De dödes Alder.

21 - 25 Aar.	- 1 Mand	- " Kvinde	ialt 1
26 - 30 -	" - 2 -	" - 2 -	- 4
31 - 35 -	" - 3 -	" - -	- 3
36 - 40 -	" - 3 -	" - 1 -	- 4
41 - 45 -	" - 1 -	" - -	- 1
46 - 50 -	" - 2 -	" - 4 -	- 6
51 - 55 -	" - 3 -	" - 4 -	- 7
56 - 60 -	" - -	" - 2 -	- 2
61 - 65 -	" - 3 -	" - -	- 3
66 - 70 -	" - 1 -	" - 1 -	- 2
71 - 75 -	" - -	" - 1 -	- 1
76 - 80 -	" - 1 -	" - 1 -	- 2
20 Mand, 16 Kvinder,			ialt 36.

XVII. De dödes Opbold i Aretallen.

Indtil 1 Maaned	" - 2 Maaned	" - 1 Kvinde	ialt 3
1 - 2 Maaned	" - 1 -	" - 2 -	- 3
2 - 3 -	" - 1 -	" - -	- 1
3 - 6 -	" - 4 -	" - 1 -	- 5
½ - 1 Aar	" - 3 -	" - 1 -	- 4
1 - 2 -	" - -	" - 3 -	- 3
2 - 5 -	" - 4 -	" - 3 -	- 7
5 - 10 -	" - 3 -	" - 1 -	- 4
10 - 20 -	" - 1 -	" - 2 -	- 3
20 - 30 -	" - 1 -	" - 1 -	- 2
34 -	" - -	" - 1 -	- 1
20 Mand, 16 Kvinder,			ialt 36.

XVIII. Dödsarsager.

Apoplexia	1 Mand,	1 Kvinde,	ialt 2
Cancer	1 -	1 -	- 2
Congestio cerebri	1 -	" -	- 1
Empyema	1 -	" -	- 1
Epilepsia	2 -	" -	- 2
Morbüs cordis	" -	2 -	- 2
Morbüs mentalis	" -	2 -	- 2
Oedema pulmonum	" -	1 -	- 1
Oedema pte matris	1 -	" -	- 1
Paresis generalis progressiva	8 -	" -	- 8
Peritonitis	1 -	1 -	- 2
Pneumonia	1 -	1 -	- 2
Pthösis	2 -	2 -	- 4
Püiciditüs	" -	2 -	- 2
Tuberculosus miliaris	1 -	2 -	- 3
Ulcüs perforans ventriculi	" -	1 -	- 1

Fundus Abnormiteter.

	M. 20.	K. 14.	Lekt. 34.
a. I Kraniet.			
Asymmetria cranii	6	5	11
Hyperostosis cranii	6	7	13
Atrophia cranii	1	"	1
Pachymeningitis interna	4	2	6
Tumor fibrosus durae matris	"	1	1
Hydrops subduralis	1	1	2
Septomeningitis chronica	11	4	15
Oedema pia matris	8	7	15
Sclerosis arteriarum cerebri	1	1	2
Periencephalitis chronica	6	"	6
Apoplexia meningium	1	"	1
Apoplexia pontis	1	1	2
Hyperaemia cerebri	2	2	4
Anaemia cerebri	"	2	2
Oedema cerebri	2	"	2
Induratio cerebri	1	2	3
Atrophia cerebri	7	2	9
Ependymitis chronica	5	"	5
Hydrops ventriculorum	5	"	5
Emollitio cerebri circumscripta	1	1	2
b. I Brystet.			
Empyema	1	"	1
Bronchitis	"	1	1
Bronchiectasis	1	"	1
Peribronchitis	1	"	1
Hyposlasis pulmonum	2	3	5
Pneumonia cruposa	6	2	8
Pneumonia chronica tuberculosa	3	5	8
Oedema pulmonum	"	1	1
Emphysema pulmonum	"	1	1
Tuberculosis acuta	1	2	3
Hydropericardium	1	1	2
Pericarditis	1	"	1
Hypertrophia cordis	2	1	3
Dilatatio cordis	"	2	2
Stenosis valvulae mitralis	1	1	2
c. I Underlivet.			
Ascites	"	1	1
Peritonitis	1	2	3

Frequendae Abnormitates.

	M. (20)	K. (14)	Sum. (34)
Catarrhis ventriculi	1	1	2
Ulcus ventriculi perforans	1	1	2
Ulcera tuberculosa intestini	3	3	6
Cancer	1	1	2
Hepatitis chronica	3	2	5
Nephritis chronica	4	5	9
Fibroma uteri	1	2	3
Tuberculosis tubo	1	1	2
d. Uterus de utero Kavitate.			
Kyphoscoliosis	1	1	2
Phlegmone colli	1	1	2
Decubitus gangrenosus regionis sacralis	1	1	2

